

ACTIVITATS AUTÒNOMES DE COMPRESIÓ LECTORA

Activitats autònomes de comprensió lectora

Elaboració:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya

Octubre 2013

Basat en un dossier del Servei d'Ensenyament del Català (SEDEC) elaborat el curs 1995-1996

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

1. Introducció
2. Contestar preguntes
3. Omplir buits
4. Aparellar paraules i frases
5. Recompondre textos
6. Classificar paraules i frases
7. Acomplir ordres
8. Bibliografia

1. INTRODUCCIÓ

La comprensió lectora es pot enfocar de moltes maneres. En funció de l'organització particular de cada aula els exercicis es poden fer individualment en un racó de llengua, en petit grup, col·lectivament...

A continuació presentem un conjunt d'activitats que els alumnes poden fer de forma autònoma, és a dir, aplicant els procediments que ja han adquirit. Estem parlant, doncs, d'activitats de comprensió senzilles que prenen com a unitat de comprensió la paraula, la frase o textos molt curts. S'ha de tenir en compte que el treball de comprensió que fan els alumnes amb aquestes activitats no supleix en cap moment el treball de comprensió lectora de textos més complexos. Aquestes activitats faciliten l'entrenament de processos o habilitats lectores de baix nivell: descodificació, accés al significat de paraules i frases...

La planificació d'aquest tipus d'activitats són imprescindibles, ja que un lector no pot accedir a habilitats o processos d'alt nivell (estratègies de comprensió lectora) si no s'ha exercitat en aquestes habilitats més simples.

Moltes de les activitats que es presenten són manipulatives, és a dir que la resolució passa per l'acció física. Per aquest motiu s'han organitzat a partir de tècniques que es requereixen segons l'activitat:

- Contestar preguntes
- Omplir buits
- Aparellar paraules i frases
- Recompondre textos
- Classificar paraules i frases
- Acomplir ordres

Dins de cada grup n'hi ha de dos tipus: activitats amb presència de llengua escrita i activitats sense presència de llengua escrita. Això ens permetrà adaptar-les al moment del procés d'aprenentatge en què es trobin els infants.

S'ha tingut en compte, també, que les activitats que es proposen es puguin resoldre bàsicament mitjançant la lectura i que les altres habilitats lingüístiques hi tinguin un pes molt reduït, sobretot l'escriptura.

El recull d'activitats pot tenir diverses funcions a l'escola, entre les quals destacaríem el fet que permet organitzar el treball autònom de la comprensió lectora en diversos tipus d'agrupaments:

- Individualment
- Per parelles
- En petit grup

A l'hora de planificar el tipus d'agrupament s'ha de tenir present que tenen un potencial d'aprenentatge molt gran aquells que afavoreixen la interacció entre

els alumnes. Tanmateix, perquè el treball amb diferents tipus d'agrupament sigui efectiu cal haver treballat amb els nens i les nenes l'hàbit de treballar plegats i tenir la sessió molt organitzada: els materials han d'estar preparats, s'ha de definir molt bé l'activitat i les consignes que es donen als alumnes han de ser molt clares i concises. També s'ha d'haver previst que les activitats que volem que els alumnes facin sols o en grup s'han d'haver treballat abans col·lectivament.

Aquestes activitats poden facilitar l'organització de racons de lectura.

Els racons de lectura es poden organitzar de maneres diferents. A cada racó es pot desenvolupar una tècnica: durant una sessió els alumnes canvien de racó i, per tant, canvien el tipus d'activitat. També pot conviure el racó de lectura amb altres racons de llengua: en aquest cas, és preferible que el material que es trobi l'alumnat sigui variat, és a dir, que treballi diferents tècniques.

En tots els casos, però, és convenient que l'organització dels racons faciliti l'autocorrecció de les activitats. Per aquest motiu moltes de les activitats que es presenten són de resposta única. Aquest fet permet a l'ensenyant planificar la intervenció docent sense haver d'estar pendent de la correcció dels treballs de l'alumnat.

Aquest recull no pretén ser exhaustiu, però aplega un ventall prou ampli de les tècniques que cal desenvolupar i l'exemplificació d'activitats de cada tipus.

2. CONTESTAR PREGUNTES

- 2.1. Contestar preguntes la resposta de les quals es pot trobar entre tres de possibles.

Posa una x a la resposta correcta.

Què faries si volguessis anar a la platja?

Posar-me l'abric.

Agafar el banyador i la tovallola.

Esperar que arribés el vespre.

- 2.2. Lectura de frases i marcar la part que correspon a les preguntes: on?, quan?, qui?

Marca la part de la frase que respon a la pregunta QUI?

- En **Lluís** beu aigua a la font.

- **El pare** compra fruita.

- L'ordinador està espatllat

- 2.3. Buscar l'error de significat que hi ha en una de les frases escrites.
- 2.4. Trobar la resposta a endevinalles presentades oralment o per escrit.

- 2.5. Contestar preguntes de veritat o fals a partir de la informació que dóna una imatge.

- 2.6. Identificar dos personatges d'un conte conegut a partir de la lectura d'un diàleg.
- 2.7. Contestar preguntes la resposta de les quals només pot ser sí o no.
- 2.8. * A partir de l'observació d'una làmina respondre les preguntes: on?, quan?, qui?, que?¹

On?

Quan?

Qui?

¹ Les activitats marcades amb un asterisc no exigeixen coneixement del codi escrit

- 2.9. * Indicar amb un gest l'error de significat que hi ha en una frase dita per la mestra.
- 2.10. * Identificar dos personatges d'un conte conegut a partir de l'audició d'un diàleg.
- 2.11. * Identificar dos personatges d'una il·lustració a partir del diàleg que mantenen.

3. OMLIR BUIIS

- 3.1. Omplir els buits d'un text o d'una frase amb les paraules adients:
- a) Es donen les paraules barrejades. N'hi ha tantes com buits (les paraules es presenten en cartonets).

COSTA / MATÍ / AUTOBÚS / CASA

CADA EN SORTIR DE... AGAFO
L'... PER ANAR A L'ESCOLA. EL
BITLLET EM ... UN EURO I MIG.

- b) Es donen més paraules de les que calen per omplir els buits.
- c) No es dóna cap paraula per omplir els buits (se l'han d'inventar).

Completa aquestes frases amb paraules que hi vagin bé:

- Per regar les plantes fem servir una
- Avui a la hi ha molta

- 3.2. Completar una paraula a la qual falta una o més síl·labes.

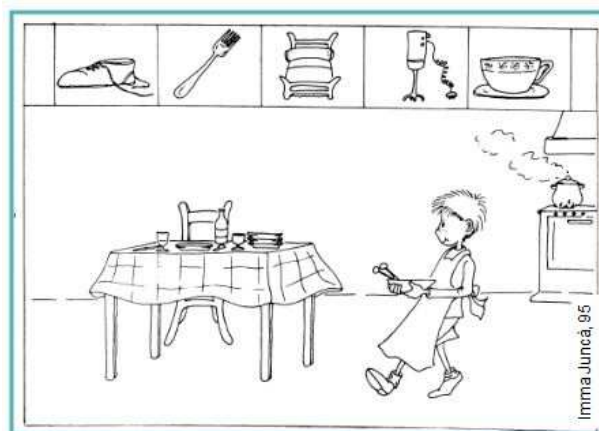
FUR [] NE []

- 3.3. Completar una paraula, una frase o un text amb les lletres que falten. Si el text és conegut, l'han memoritzat o se'n pot consultar el referent escrit, l'activitat resulta més senzilla. A més, la dificultat es pot graduar de la manera següent :
- Hi falta una o dues lletres.
 - Hi falten les vocals.
 - Hi falten les consonants.
- 3.4. Jugar a endevinar quina paraula és, a partir d'un indicatiu gràfic: la primera lletra, la primera síl·laba, les consonants... (poden ser personatges de contes, dies de la setmana...).

Saps llegir aquestes paraules imaginant-te les vocals que hi falten?

s---b---t—s	p---ll—str---
---rr—c—d---s	m---c---d---r
ll—br---	c---d---r---
p---n—t—l---ns	---sc---mbr---

- 3.5. Completar una enumeració d'objectes o accions a partir de l'observació d'una imatge.
- 3.6. Completar una frase.
- 3.7. * Triar d'una sèrie d'objectes els que siguin pertinents a la imatge que s'ha donat.

- 3.8. * Completar paraules que diu la mestra sense pronunciar l'última síl·laba.

3.9. * Escollir entre tres vinyetes la que falta a una seqüència.

3.10. * Dibuixar la vinyeta que falta a una seqüència.

4. APARELLAR PARAULES I FRASES

4.1. Aparellar un dibuix amb la paraula que li correspon.

4.2. Aparellar un dibuix amb la frase que li pertoca. Es pot fer::

a) a partir d'un llibre mòbil.

b) donant quatre frases barrejades amb els quatre dibuixos que representin el significat de les frases.

-A la peixera hi ha dos peixos.

-A la peixera hi ha un peix gros i un de petit.

-A la peixera hi ha molts peixos i un pescador.

-A la peixera hi ha tres peixos.

4.3. Aparellar paraules o frases que tinguin el mateix significat.

4.4. Aparellar paraules o frases que tinguin significats contraris.

4.5. Aparellar definicions amb les paraules corresponents.

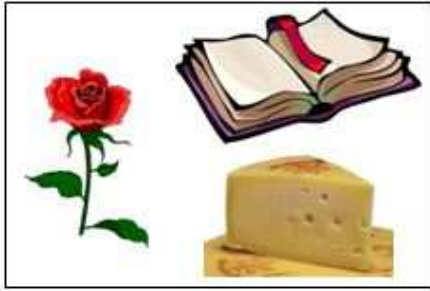
Esport que es fa a l'aire lliure entre dos equips d'onze jugadors. Cada equip ha de procurar fer entrar la pilota a la porteria del contrari.

Recipient rodó de porcellana, terrissa, etc. que serveix per a menjar.

Edifici destinat a viure-hi persones.

CASA	FUTBOL	PLAT
------	--------	------

4.6. Escollir entre tres frases la que correspon a una imatge.

- Aquí hi ha una flor, un gos i una goma.
- Aquí hi ha una flor, un llibre i un formatge.
- Aquí hi ha una flor, un llibre i una goma.

- Aquí hi ha dues cireres, un ocell i una poma.
- Aquí hi ha dues cireres, un gos i una carta.
- Aquí hi ha dues cireres, un ocell i una carta.

4.7. Aparellar un text amb el dibuix corresponent.

Mamífer de pell gruixuda i nua, cap i boca enormes i de potes curtes. Habita als llacs i rius d'Àfrica

4.8. Aparellar un conjunt de personatges amb les descripcions que els vagin bé. (Aquest exercici té el suport de figuretes i targetes amb les descripcions).

4.9. Relacionar diàlegs amb els personatges corresponents.

4.10. Relacionar fragments de frases perquè tinguin significat.

Tinc una poma,

me la menjo.

Tinc un gos,

el passejo.

Tinc un arbre,

m'hi enfilo.

Tinc un llibre,

l'obro.

4.11. Relacionar dues frases que contenen un mot polisèmic amb la imatge del mot que hi vagi bé.

4.12. Proposar una paraula i triar-ne una altra que hi tingui relació, d'entre un grup de paraules donades per la mestra...

4.13. * Aparellar dibuixos que tinguin algun tipus de relació entre ells.

4.14. * Dibuixar al costat d'una imatge un objecte que hi tingui relació.

5. RECOMPONDRE TEXTOS

a) Ordenar lletres i síl·labes

5.1. Ordenar lletres per formar una paraula i associar-la amb el dibuix que li correspon.

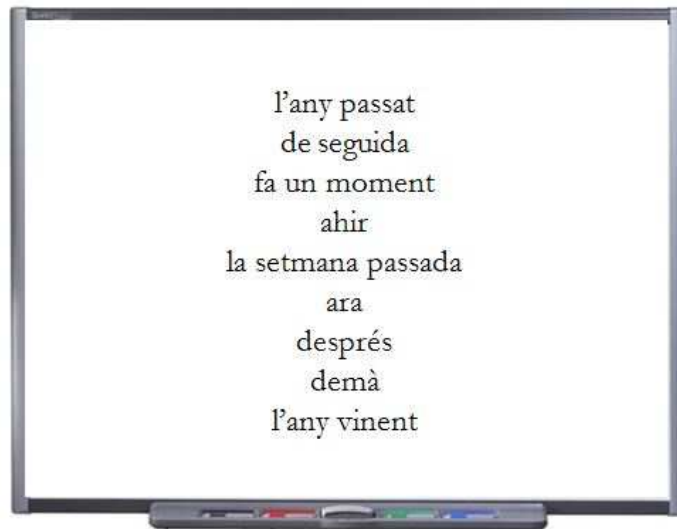
5.2. Ordenar síl·labes per formar una paraula i associar-la amb el dibuix corresponent.

b) Ordenar paraules

5.3. Ordenar una frase les paraules de la qual s'han donat desordenadament. Les frases han de començar amb majúscula i acabar amb punt, perquè aquestes marques ortogràfiques serveixen d'ajut a l'hora d'ordenar els fragments.

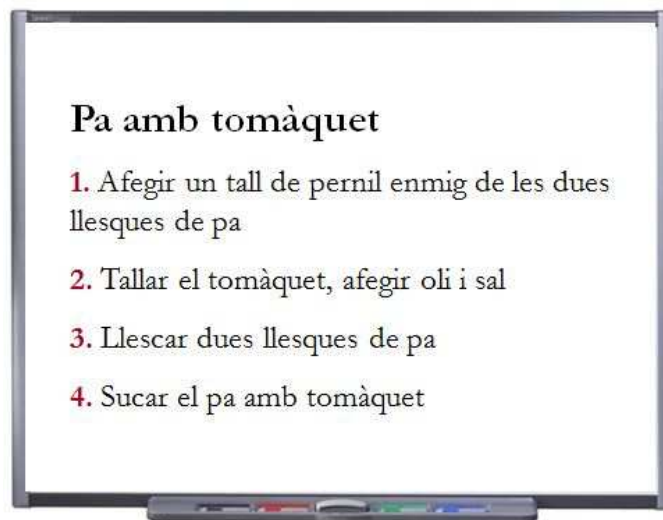

5.4. Ordenar paraules seguint un criteri temporal. Exemple: els dies de la setmana, les parts del dia, els mesos de l'any ...

c) Ordenar frases

5.5. Ordenar els passos que s'han seguit per elaborar una recepta.

5.6. Ordenar les estrofes d'una poesia.

5.7. Ordenar fragments d'un conte conegut.

5.8. Donar refranys o dites segmentats per frases i reordenar-los.

5.9. Ordenar un grup d'accions seguint un ordre temporal.

BERENAR ESMORZAR SOPAR DINAR

d) Seleccionar segments per construir frases amb sentit

5.10. Tubs mòbils: l'ordre de la frase ja ve marcat. Tots els segments roden sobre un eix fix (tub de paper d'alumini llarg) i s'han de combinar per tal d'aconseguir una frase correcta i amb sentit.

5.11. Llibreta mòbil: una llibreta allargada, tallada de dalt a baix en parts corresponents a les categories gramaticals (determinants, noms, verbs i complements). Els alumnes les han de combinar perquè resultin frases que concordin gramaticalment i que tinguin sentit.

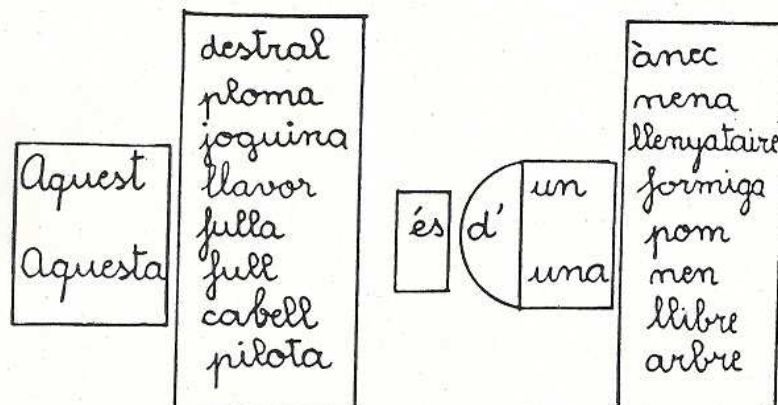
5.12. Els daus :

- a) * Tenim tres daus que representen les diferents categories gramaticals (noms, verbs i complements) a cadascuna de les sis cares de cada dau hi ha un dibuix diferent de la mateixa categoria. Els alumnes construeixen oralment la frase tirant consecutivament els daus.

- b) Calen tants daus com parts volem que tingui la frase (per exemple: un dau amb determinant, un altre amb substantius, un altre amb verbs, un altre amb complements del verb). A cadascuna de les sis cares de cada dau hi ha escrita una paraula diferent de la mateixa categoria. Els alumnes construeixen la frase tirant consecutivament els daus. S'han de tenir en compte les regles de concordança.
- c) Es fa un quadre de doble entrada. A l'eix vertical es dibuixen els valors del dau: de l'u al sis. A l'eix horitzontal, s'hi escriu l'ordre consecutiu de les tirades fins a sis. Als punts d'intersecció resultants dels valors dels dos eixos hi ha escrites diverses parts de la frase. L'alumne ha de construir la frase tirant sis vegades amb el dau i ha de copiar la part de la frase que, segons el valor de la tirada, indica l'eix vertical.

5.13. Confegir frases: a partir de grups de paraules corresponents a categories gramaticals diferents l'alumne ha de triar una paraula de cada grup per tal de construir frases coherents semànticament i morfosintàctica.

5.14. * Ordenar vinyetes, seqüències o il·lustracions d'un conte.

5.15. * Ordenar una frase els elements de la qual estan representats per pictogrames.

5.16. * Seleccionar els elements de la frase representats per mitjà de dibuixos en un tub mòbil.

5.17. * Ordenar el procés d'una recepta de cuina mitjançant el suport d'imatges.

6. CLASSIFICAR PARAULES I FRASES

6.1. Donar un grup de dibuixos o paraules i classificar-les segons el camp semàntic al qual pertanyen.

				
				
JOGUINES	FRUITES	ANIMALS		

6.2. D'un grup de tres paraules pensar quina està més relacionada, pel seu significat, amb un conjunt que s'ha donat prèviament.

6.3. Donar un grup de paraules i marcar la que no està relacionada semànticament amb cap de les altres.

Exemple: groc blau ~~ti~~ge vermell

gat gos vaca lleó

pera sabata raïm poma

cap dit cama balcó

6.4. Buscar una paraules o frase que defineixi un conjunt de mots donats.

Per a què serveixen aquestes coses?

Ex. Pa, pollastre, carn i poma per a menjar-les

Llapis, guix, pinzell i bolígraf _____

Cotxe, moto, autobús i bicicleta _____

Got, tassa, copa, i biberó _____

6.5. Jugar al "Quinto":

Cada nen té un cartró amb paraules escrites en caselles. Cada cartró pot tenir dotze caselles. Aquestes paraules corresponen a camps semàntics diferents: animals, mobles, vehicles... El mestre té una bossa amb el nom que defineix cada camp i cada vegada en treu un a l'atzar. Els alumnes han de buscar totes les paraules que pertanyen a aquell camp i marcar-les. Guanya el primer que marca totes les paraules del seu cartó.

FRUITA

plàtan ●	brusa	maduixa ●
pantalons	cotxe	taxi
mitjons	préssec ●	bicicleta
pera ●	camió	faldilla

Variant:

El mestre té una bossa amb totes les paraules del cartó i en treu una a l'atzar; l'alumne l'ha d'identificar en el seu cartó i marcar-la (es pot ajudar mirant l'encapçalament dels camps semàntics) i anar fent així fins a treure totes les paraules de la bossa. Guanya qui les troba abans.

SABATERIA	ANIMALS	PERRUQUERIA	PECES DE ROBA
botes	lleó	pinta	mitjons
espardenyes	serp	xampú	jaqueta
sabatilles	cocodril	raspall	brusa
vambes	lloro	tisores	mitges

Totes aquestes activitats es poden fer amb imatges.

7. ACOMPLIR ORDRES

7.1. Completar un dibuix a partir de les consignes que dóna un text.

7.2. Interpretar una seqüència d'ordres per fer un treball manual, una recepta, un joc...

- Pinta la moto dels colors de la senyera.
- Les rodes s'haurien de pintar negres.
- A sota de la moto, dibuixa-li un ratolí.
- El llum de la moto està encès, pinta'l.

Segueix les instruccions i mou la fitxa.

1. Busca una fitxa d'aquesta forma
2. Col·loca la fitxa a la casella de sortida.
3. Fes-la córrer dues caselles cap avall. Escriu la lletra que hi trobis _____
4. Mou la fitxa quatre caselles a la dreta. Aquí hi ha la lletra _____
5. Puja una casella. Hi trobes la lletra _____
6. Mou la fitxa dues caselles a l'esquerra. La lletra que hi trobes és la _____
7. Baixa cap avall fins a la darrera casella. Hi trobes la _____

Sortida	B	I	O	S	K	E	I
S	O	R	Q	B	D	S	T
Z	N	J	A	E	R	Q	A
A	L	E	H	Z	V	U	P
LL	S	F	S	S	Y	N	Z
X	I	V	E	R	T	S	O
M	L	A	N	Z	H	O	J
Solució:							

7.3. Donar consignes a partir d'una capsa de sorpreses: els alumnes llegeixen, en petit grup o parelles, les ordres que troben dins la capsa i les executen.

7.4. Acomplir consignes que requereixin moviment. Possibilitats:

- a) L'ordre d'obeir una consigna coincideix amb l'ordre de la frase.
- b) L'ordre d'obeir una consigna no coincideix amb l'ordre de la frase.

c) L'acompliment de l'ordre implica més de dues accions consecutives.

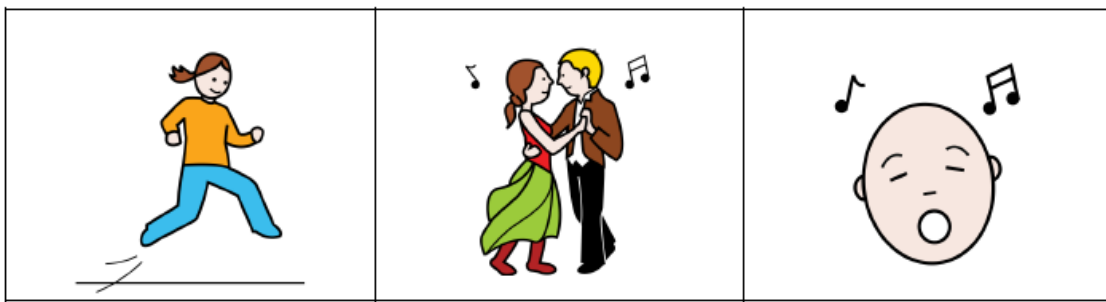
Surt de la classe i tanca la porta. Torna a entrar.

Abans d'aixecar-te, estira els braços com si tinguessis son.

Vés a fer un petó, per sorpresa, a un amic teu.

Fes veure que dorms, compta fins a vint i desperta't.

7.5. * Fer accions a partir de la interpretació de símbols en què el significat s'ha compartit.

7.6. * Fer senyals o marcar rutes en plànols a partir d'una seqüència d'ordres que ha donat la mestra.

7.7. * Fer un dibuix en un paper quadriculat a partir de les ordres que dona la mestra.

7.8 * Donar consignes orals a partir de jocs. Per ex.: El rei mana.

8. BIBLIOGRAFIA

- Cassany, D. i altres. *Ensenyar llengua*. Editorial Graó. Col·lecció El llapis. Barcelona 1993.
- Securun Fuster, M. Rosa. *Racó a Racó. Activitats per treballar amb nens i nenes de 3 a 8 anys*. Editorial: Associació de Mestres Rosa Sensat. 1995
- Busto, I. *Fichas de lenguaje y lectura comprensiva I*. Nivel 1º Ciclo de Primaria; 2008